

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 6 (529)

Fredagen den 11 februari 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Plattsökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Charlotte Peterson.

Då Idun satt på sitt program att häfda kvinnans verksamhet och arbetets ära på skilda områden, må den kvinna, öfver hvars namn det betydelsefulla korset i dag talar om en avslutad lång och gagnande lifsgärning, finna plats i dess bildergalleri. Hennes historia är enkel, men den enkla ramen omsluter ett lif af rastlös verksamhet och själfuppoffrande kärlek. Då underrättelsen om hennes död nyligen meddelades från hennes födelsestad, hette det enstämmigt från platstidningarna: »Med henne har en synnerligen energisk och dugande kvinna gått ur tiden.»

Charlotte Peterson föddes i Jönköping den 22 januari 1822. Fadern var skrädderi-ålderman P. Peterson och hennes maka Sara Lindberg. En stor syskonskara uppväxte i det gammaldags borgarehemmet, som genom moderns tidiga död gjorde en djupgående förlust, hvilken äldsta dottern, den då femtonåriga Charlotte, sökte ersätta så godt det stod i hennes förmåga. Husmoderns åligganden och vården om nio yngre syskon föllo därvid tungt på de unga skuldrorna, som tidigt fingo öfva sig att bära bördor. Med aldrig svikande plikttrohet och den ömmaste omsorg om de uppväxande minderåriga fyllde dock Charlotte sin plats under många och långa år. Att hennes egen ungdom därunder försvann, oroade henne ej. Hon lefde ej längre sig själf. Hennes sträfvan

gälde nu syskonens uppfostran och utkomst i världen. Tvänne bröder hade idkat akademiska studier i Upsala. Den ene bortrycktes af döden efter nyss avslutad juridisk examen, den andre inträdde i kyrkans tjänst, under det trenne bröder ägnade sig åt handel. Medan således allt flere af syskonen kommo ut i världen, sörjde alltid äldsta syster för att hemmet stod dem alla öppet under inträffande hvilotider.

Den 1 mars 1854 hem-söktes staden af en ödeläggande eldsvåda, som utbröt i en tapetfabrik inom nästa hus intill det, som ägdes och beboddes af ålderman Peterson. De röda lågorna bortsopade snart sagt hela räckan af byggnader från vindbron till torget på ena sidan af gatan, och många voro de familjer, som därigenom råkade i trångmål. Petersonska gården var lågt brandförsäkrad och föga af lösöreboet kunde räddas.

Alderman P. inköpte emelertid ett af de hus, som blifvit skonade på andra sidan gatan, dit familjen strax inflyttade, dock återtog han ej sin förra yrkesverksamhet och göromålen i hemmet minskades så, att den alltid verksamma Charlotte började se sig om på annat håll efter användning för den ovanliga arbetskraft, hvaraf hon kände sig i besittning. Hon ville själf kunna förtjäna något för att fylla de tomrum, branden och andra förluster förorsakat, och så började hon år

Den, som hos alla vill stå väl,
Är icke någon till behag;

Den, som vill prisas af hvar själ,
Gör ingen människa i lag.

F. v. Bodenstedt.

1857, i samråd med tvänne hemmavarande systrar, en liten handel. Grundkapitalet var 150 kronor och lägenheten ett smalt litet rum i faderns hus, detsamma, i hvilket firman M. Ch. Peterson allt sedan haft sina ständigt mer vidt omfattande affärslokaler.

Trång och obetydlig var den lilla butiken, men rymde dock mer än väl det första lagret, som utgjordes af en del sybehörssaker, såsom nålar, band, trådrullar och knappar, hvilket alltsammans fick plats i ett litet skåp å ena väggen samt en på ett bord stående korg. Men prisen voro billiga, varorna goda, och framför allt hade »fröken Charlotte» ett vänligt och tillmötesgående sätt mot kunderna, som därför allt mer drogos till henne, hvilket gjorde att affären tog fart och snart utvecklade sig till en betydande tapisserihandel. För hvarje år kom den ock att omfatta allt flere och dyrbarare varor, såsom linne- och bomullsväfnader, gardiner, klädningstyger, mattor, m. m., tills den slutligen i den driftiga ägarinnans hand blef en af de största manufakturaffärer i landsorten.

Större handelsfirmor i in- och utlandet trädde gärna i förbindelse med den alltid punktliga fröken P., som hade snart sagt oinskränkt kredit, så länge hon behöfde sådan, men efter några år inköpte hon i allmänhet sina varor kontant. Hon kunde ock såsom få andra köpmän taga sina kunder och särskildt gäller detta om folket från landsbygderna. Aldrig otålig eller missnöjd, kunde hon, utan att visa minsta tecken till förgärlighet, höra på, huru »kära far» eller »kära mor» i timalt valde och prutade på varor, gällde det än endast några ören. Men slutet blef i de allra flesta fall att köp uppgjordes till ömsesidig belåtenhet. Därför åtnjöt hon också stort förtroende från de ofta något mistrogna landbornas sida och det under en lång följd af år. Ända intill senaste år har det varit brukligt att vid äktenskaps ingående inom allmogeklassen i länet de s. k. »begåfningarne» köptes hos den välbekanta firman M. Ch. Peterson.

Emellertid är det icke anföraren ensam, som vinner segern, säger det gamla ordspråket, som äfven här har sin tillämpning. Ända sedan affären öppnades, var den så att säga ett syskonbolag, ty tvänne bröder och tvänne systrar till innehafvarinnan arbetade jämväl i densamma och bidrogo en hvar genom sin insats af personlig kraft icke obetydligt till den årligen ökade omsättningen.

Vi hafva hittills endast lärt känna fröken P. såsom en skarpsynt och duglig affärsledarinna, men hon var ock en varmhjärtad kvinna, som ömmade för andras nöd och med råd och dåd bisprang, då verkligt behof af hjälp förefanns. Under en yta, som kanske föreföll något okänslig och sträf, gömde hon ett rikt förråd af värme och ömhet, men ej för alla och ej vid första bekantskapen lämnade hon nyckeln till sitt inre. I själfva verket utöfvade hon en ej obetydlig välgörenhet mot fattiga och nödställda, men allmänheten visste föga där- om, ty hennes valspråk var, att icke låta vänstra handen veta hvad den högra gjorde.

En person, som i årtal stått henne nära, yttrade efter hennes död: »Hon förde intet gåfvokonto, men nog vet jag, att hennes årliga gåfvor uppgingo till betydliga summor,» och kanske var det just detta fria gifvande, som likt de uppstigande molnen uttömde sig öfver henne i rika skurar af välsignelse. Hon hade ock sitt eget sätt att gifva, ty vanligen åtföljdes gåfvan af ett allvarligt: »Säg det för ingen,» och i bref, som innehöllo en gåfva till någon frånvarande, hette det: »Tacka icke — jag vill ej ha något tacksägelsebref.»

Hon ville ej samla för att själf njuta frukten därpå, men hon gladdes, när hennes arbete kröntes med framgång och hon därigenom kom i tillfälle att dess mer tjäna andra. Liksom hon redan under sin tidiga ungdom så ömt omfattade de uppväxande syskonen, ägnade hon sig intill ålderns dagar med samma kärlek åt de unga syskonbarnen, som med varm tillgifvenhet slöto sig till henne.

Under all yttre framgång träffade henne flere gånger i hennes verksamma lif tunga pröfningar, ej minst genom dödsfall inom familjen. Så dog redan tidigt en förhoppningsfull broder, färdig att efter avslutade studier vid universitetet börja sin juridiska bana, och längre fram borttrycktes en ung brorson, för hvilken hon, efter hans egen moders död, varit en öm moder. Den obecklige liemannen skördade allt flere inom hennes närmaste krets, senast den broder, med hvilken hon samarbetat, allt sedau hon började sin affär. Dessa täta slag inverkar försvagande på hennes icke af naturen starka fysik och ett långsamt aftynande följde. Hennes kraft var bruten, och efter endast ett par dagars allvarsam sjukdom afklipptes den svaga lifstråden den 15 januari innevarande år, då hon i stilla frid slöt sina ögon i döden.

Många äro de som stå sörjande vid hennes graf och välsigna hennes minne.

L. S.

O, hvarför blef det så?

O, hvarför blef det så . . .

Vår kärleks vår så fagra löften gaf
och strödde solljus ut med vigda händer.
Vi gledo stilla på vår lyckas haf
mot fjärran drömda, underfulla stränder,
och allting sjöng och himmelen var blå.

Nu finns ej solen mer . . .

Visst gå vi ännu tysta hand i hand,
men våra tankar mötas blott i natten
på färden dit till drömmens underland,
— den gamla vägen öfver mörka vatten,
där lyckans solsken sjönk i djupet ner.

Du älskade, förlåt . . .

Jag vet ej hur, ej hvarför mörkret föll
i vårens dag, när luften sjöd af lycka.

Din blick blef stum. Den hand i min jag höll,
som undan sorg och natt jag velat rycka,
vardt kall som vinterns is. Vi skiljdes åt.

Du sitter blek och tyst

och ljuset faller mjukt uppå ditt hår,
där vid ditt arbetsbord du flitigt sömmar.

Jag sluter blicken. För mitt inre står
en hoppfullt ljus gestalt med varma drömmar.
— Kan det få lif, som döden en gång kysst?

Sigfrid Svan.

Barnsängsvisiter.

Nyss uppstigen från den bädd, där jag,
under långa veckor i outhärliga kval,
kämpat för tvänne späda lif, känner jag
mig manad att säga några ord till andra
mödrar, varande och blifvande? Och dock
— hur skall jag, som aldrig förr tagit till
orda offentligt, en obildad kvinna, kunna
säga det jag nu ville hafva sagdt med all
den finhet och takt, som höfves detta äm-
ne. Det gäller nämligen de så kallade
barnsängsvisiterna.

— Ah, hör jag redan, det ämnet var då
långt ifrån nytt! Det vet jag nog! För
dessa visiter såväl som för mycket annat
finnas ju vissa regler: man må ej besöka
den sjuka förr än efter vissa dagar, alltid
beundra det lilla barnet, ej tala om olycks-
händelser, ej stanna länge m. m., m. m.
Nåväl, allt detta är ju rätt och godt och
likväl . . . Se här ett litet exempel!

En enkel tjänstemans familj har fått
tillökning. Herrn har på morgonen gått
till sitt arbete, barnflickan är i barnkam-
maren, sysselsatt med tre små skrikhalsar,
af hvilka den minsta ännu ej kan gå, för-
sökande hålla dem i styr, så att modern
därinne i sängkammaren må få litet ro.
Den andra jungfrun är i köket, sysselsatt
vid en stor tvättbunke, och ser just nu
med oro, att hon måste afbryta detta ar-
bete för att börja tillreda middagen till
husbondens återkomst. I sängkammaren
hvilat den unga modern, blek och matt, hon
har nyss fallit i en lätt, men välgörande
slummer. Den lilla har hela natten varit
orolig och först nu på morgonen lugnt in-
somnat. Den uttröttade modern känner
inga plågor, hon är blott så ytterligt matt.
Hon vet nog, att hvarken hon eller rum-
met i dag genomgått den noggranna toalett,
som vid dylika tillfällen i ett ordentligt
hem borde ske, men behovet att få vara
i ro blir henne öfvermäktigt. I dag i alla
fall, när stormen tjuiter i alla knutar och
snön yr, vågar sig ingen ut. —

Det ringer! — Blotta ringningen på denna
tid jagar blodet upp på den bleka kinden.
Hon hör några ord växlas och så kommer
köks-Anna in helt häpen och anmäler, att
fru X. frågar, om hon får titta in till frun
ett tag.

»Bed fru X. sitta ned i salen ett ögon-
blick och kom sedan in till mig.»

Och nu börjar en skyndsamt och något enerverande toalett. »Anna, ge mig ett rent lakan ur nedre lådan, detta är visserligen rent, men så skrynkligt. Och så ett af de broderade örngotten i samma låda. Så ett nattlinne, nej inte *den* lådan, den näst öfversta, vet du ju, nej inte *den* högen, utan af den i andra hörnet.»

»Bara det ej är för kallt, frun?»

»Åhnej, inte kan det vara kallt, som ligger i detta varma rum!»

Och kallt är det visserligen ej, men det kännes ändå som is, när det kommer på den svaga, blodfattiga kroppen.

»Ge mig nu en ren näsduk och en kam samt stänk litet eau de cologne omkring i rummet, se så efter att ingenting är framme och att det är dammadt. Och ännu ett ord, Anna, du måste, fast det är sent, koka litet godt kaffe, då fru X. gått hit i detta ruskiga väder, men se till att kaffebrickan kommer in snart, fin och pryddig, så jag ej får skämmas.»

Allt detta i halfhög, hviskande ton, under det Anna i sin brådska stöter emot än här, än där, så att den i salen väntande frun undrar, hvad i all världen de företaga sig därinne.

Och så är då allt ändtligen färdigt. På den unga moderns kinder uppstiga små rosor, och fru X. träder in. Hälsningar och lyckönskningar! »Och så kry du ser ut! Jag väntade att få se dig utan spår till färg.»

Ack, kära fru X., ni, som annars är så förständig, inser ni ej, att den bleka kinden och det matta ögat under dessa första dagar af svaghet och blodförlust äro mera normala, mera önskvärda än den skarpa rosen på kinden och feberglansen i ögat?

Och så rätt som det är kommer mannen hem och följer artigt och tacksamt fru X. ut genom tamburen för att i bästa fall i sista minuten få kasta i sig litet skällhet mat eller kanske helt enkelt nöja sig med en smörgås och ett glas öl. Den unga modern har emellertid trött skjutit undan den broderade kudden och fått den lilla till sig, välbehöfligt för dem båda, kanske mest för henne själf.

På aftonen, då mannen kommer hem, är hon feberaktig och fryser smått. »Du är ej så kry i kväll som i går, du har väl ej varit uppe, vännen min?»

»Nej visst inte, det går nog öfver.» —

Ja, mina kära läsarinna, detta är ju endast ett litet exempel. Jag skulle vilja visa, att den unga modern, trots alla löften till sig själf, nästa förmiddag är kanske lika litet rustad till parad. Jag skulle vilja påpeka många orsaker därtill, vore icke *den* tanken, att kallare ögon än edra skola blicka på dessa rader.

Men är det nu min mening att fördöma alla besök under denna genom hvarje-handa tillstötande orsaker ofta nog ganska långa och enformiga tid? Tvärtom! Jag skulle vilja öka deras antal, men förändra deras karaktär. Ty efter den första obligatoriska visiten får du ofta nog ligga ensam dagar och veckor, så att litet besök skulle göra dig så oändligt godt; det är just ingen af dina vänner, som »kommer sig för» att titta upp till dig.

Som sagdt, jag skulle vilja förändra besökens karaktär, ty medgif, kära läsarinna, du, som i din hvardagsdräkt vid hvad tid som helst på dagen utan minsta pretention går ut och in i din väns hem, att just vid *detta* tillfälle klär du dig i en fin klädning,

tar din bästa hatt och handskar och ringer på kl. tolf. Och du, min kära unga vän, medgif att samma besökare, som du eljes mottager i din barnkammare, i ditt kök, klädd i din nötta hvardagsdräkt, i ditt icke alltid bländande köksförkläde, samma vän finner du nu nödvändigt att i stor toalett mottaga i din sängkammare.

Jag minnes dunkelt från barndomen såsom liten skolflicka, den äldsta i syskonringen, att dessa besök, då en liten bror eller syster kommit till världen, föreföllo min mor icke oblandadt angenäma. En bild står dock kvar bland alla andra från den tiden. Jag minnes, huru ofta köksdörren öppnades strax på eftermiddagen vid fyratiden och en hög, kraftig gestalt trädde in, i en enkel dräkt, med stort ljusst, randigt förkläde knutet kring midjan, det mörka vågiga håret slätt benadt, en något gammalmodig hatt och kappa, den lilla spånkorgen på armen med den fina ljusa grå stickstrumpan uti.

»Hur står det till med din fru i dag, Anna?» Så af med hatt och kappa! »Får man stiga på? Är du trött, så skicka af mig, jag hittar hit igen?»

Ack nej! det var en hvil för sinne och öga och öra, att se den enkla gestalten, de flinka strumstickorna och höra den klara lugna stämman berätta om dagens små företeelser. Det var en »pratstund» af välgörande slag. — Så vaknade kanske den lilla och behöfde ombyte. »Vill du bedja Anna ta den lilla ett tag.»

»Tror du jag så alldeles glömt bort dylikt?» »Men kära Karin, dina kläder?» »Min för tredje vintern nyttjade hvardagsklädning och mitt stora bomullsförkläde se ej snedt på detta.»

Kom så vid vår vanliga kaffetid kl. 5 kaffet in. Hvardagskanna, hvardagskoppar. Kanske hade Anna dristat sig att lägga upp en småbrödsort extra, annars var hon en gång för alla strängt förbjuden af den främmande att taga in något annat än det vanliga.

»Jag dricker ur dina fina koppar och kanna, när du själf kan servera mig, därmed punkt. — Nej, nu måste jag hem!»

»Kommer du snart igen?»

»Visst gör jag det, i morgon har jag bak, i öfvermorgon äro Gustaf och jag bortbjudna på stor supé till kamrer W., men dagen därpå, om intet oförutsedt inträffar, tar jag mig en sådan här stund.» —

Med häpnad ser jag, huru lång denna artikel blifvit. När jag satte mig ned för att skriva »några rader» i detta ämne, tyckte jag att allt låg så klart för mig, nu ser jag med grämlse, huru föga makt jag har att få fram, hvad jag kände varmast. Att dessa besök ofta verka fördärligt, det vet jag af både egen och andras erfarenhet. För den, som är nog lycklig att äga en mor eller en syster till hjälp vid dylika tillfällen, går ju allt så lugnt och godt, men många, många äro de, som i likhet med mig få hjälpa sig därförut. Icke fördömer jag det vackra sidentäcket, de fina lakanen, de rikt broderade, enkom för detta tillfälle sydda nattlinnena m. m., blott de icke anses nästan oundgängliga. Därför tyckes mig att i detta, så väl som i mycket annat inom umgängeslivet, behöfves *en reform*.

Och nu, kära läsarinna, farväl, jag vågar väl ej säga — till näst! N— a.

Ett tack för blommor.

Ja, ett tack. — — — — —
Länge hade jag suttit vid skrifbordet med pennan i hand, men icke skrivit en rad. Ute var det grått och dystert, inne i hågen bodde tunga tankar. Längtan efter sol och doft tryckte sinnet. Nej, i dag gick det alldeles ej att skriva. Modlös lade jag ifrån mig pennan, reste mig upp och gick fram till fönstret. Men det var just ej upplifvande att se ut. Om det ändå fölle snö, tänkte jag, hvit, vacker snö, som dolde allt det mörka, det dystra. Om vi finge vinter med sol öfver vida vidder, med bjällerklang och skidföre, med rimfrost och glimmande is! Om jag finge ge mig af ut på mina präktiga skidor, ge mig af öfver fält och hed — om jag finge spänna på mina blanka skridskor till långa färder nere på Vänersvikarne — åh, då skulle det sedan säkert komma ljus och glöd i både ord och ton! Eller om det blefve vår, blommig, doftande vår — tänkte jag, det vore ändå däjligare.

Men tyst, knackade det inte på dörren? Ut flög jag. I förstugan stod där en, som hade en korg i handen. »Den här skulle jag lämna till fröken.»

»Till mig?»

I en handvändning hade jag fått af locket — och se, där låg en stor, tung, hvit hyacintklase, omgifven af mörka, glänsande blad. Jag bar in all härligheten i mitt rum. Hur det doftade, hur det skimrade! Var det icke detta, jag önskat, var det icke detta, jag väntat på! Där var färg af vinter, där var doft af vår. I hvart skärblekt blomblad gömde sig en ljusnande dröm. Det var sol, det var glans, det var fägring och glöd.

Tårarne stodo mig i ögonen, tunga och stora. Jag kände mig så tacksam, så rik. Hur vackert hade man inte tänkt på mig, hur varmt och fint. *Detta* var, hvad jag behöfde!

Du, som sände mig den blommiga hälsningen, du vet inte, hur du gladde mig. Jag önskar, att jag kunde säga dig det. Du väckte till lifs hos mig tanken på, hur mycket af ljus och kärlek det dock finnes rundt omkring oss, hur det kommer till oss just när vi minst ana det, just när vi bäst behöfva det. Finns det väl något ljufvare än att röna vänlighet? Hållst en vänlighet som finner ett så vackert uttryck som min hvita blomma!

Du kära, som sände mig henne, ett tack! Det var inte första gången, du så gladt mig, det var inte första gången, du skickat sådana ljusa blomstertankar från ditt vackra hem. Det har varit nejlikor, det har varit rosor — ja, jag kan icke säga hvad det varit allt, som från dig kommit hit till vår gamla prästgård och doftat för oss! Jag skulle vilja ge dig något igen för allt, jag skulle vilja skänka dig något riktigt vackert, där du sitter i aftonfrid ibland dina blommor, men ett tack är det enda jag har. Ett tack — och en välsignelse öfver din lefnadskväll!

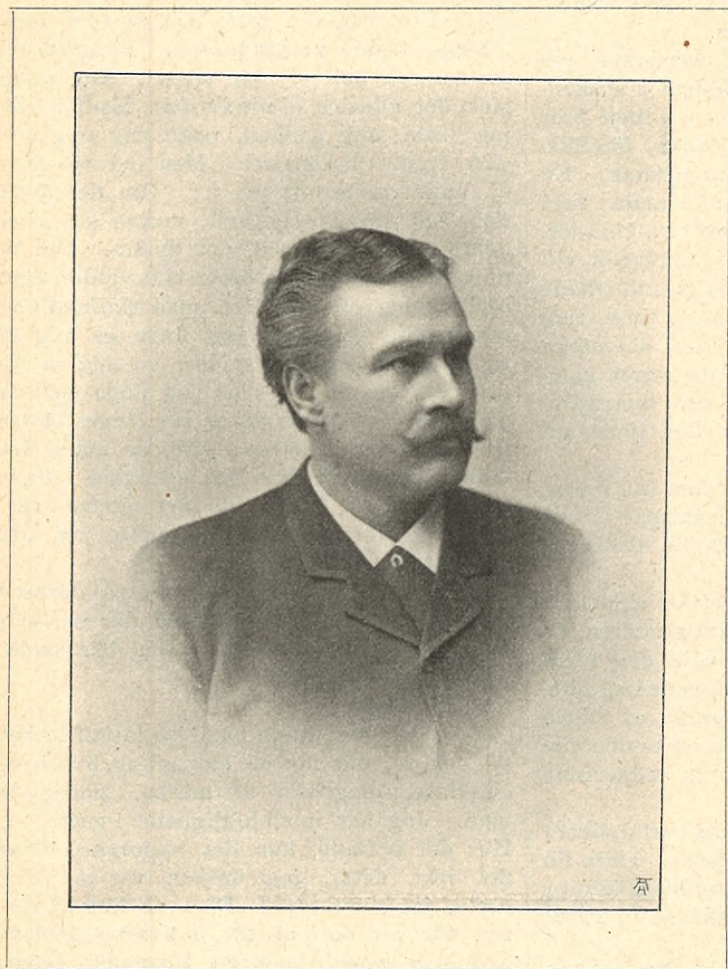
Adi.

En allvarlig verksamhet försonar alltid till sist med lifvet. Jean Jaul.

ARVID ÖDMANN.

Vid hans 25-års-jubileum som operasångare.

Herr Redaktör!

Af Eder begäran, att jag skulle skriva några rader till mitt porträtt i Idun, ber jag få begagna mig, för att till Sveriges kvinnor få framföra ett hjärtligt tack.

Att kvinnorna spelat en stor roll i mitt lif, det kan och vill jag ej förneka. Och när jag nu skådar tillbaka på de flydda 25 åren af konstnärlig verksamhet, är det med hjärtats lifligaste tacksamhet, jag också tänker på kvinnan. Det är hon som inspirerat mig, hon, som äfven belönat mig. De rosor, hon slösande strött på min väg, ha saknat de törnen, som konsten eljes så rikligen bjuder, och jag stannar i förbindelse till Eder, Herr Redaktör, som skänkt mig detta tillfälle att uttala mitt innerliga tack för all öfver-seende sympati, som beskärts mig från Sveriges kvinnor.

Högaktningfullt
Arvid Ödmann.

Att i det porträttgalleri, som Idun öppnat äfven öfver manliga personligheter, de där inlagt någon förtjänst om kvinnokönets höjande, eller för hvilka kvinnorna särskildt intressera sig, bilden af den man, hvars namn läses häröfvan, ej kan få saknas, faller af sig själf. Ty få män hafva väl varit så uppburna af kvinnornas hyllning som han. Och det är ej heller underligt, då föremålet för hyllningen förfogar öfver en sådan stämna som Arvid Ödmann och

»hjärtats nyckel heter sång.»

Vi misstaga oss säkert ej heller däri, att vi skola förvärfva oss de många tusenden kvinnohjärtans tacksamhet, i hvilka hr Ö. sjungit sig in, då vi i detta nummer af Idun intaga den framstående sångarens bild, ej blott »civilt», utan i en hel serie olika skepnader, hvilka säkert skola framkalla många ljufva minnen hos de flesta bland våra läsarinor.

Att utförligare redogöra för, hvad Arvid Ödmann varit för vår k. operascen under de nu gångna 25 åren, under hvilken tid han utfört ej mindre än ett 60-tal olika partier, är här ej platsen. Det är alltför väl känt af dem, som hyst det minsta lilla intresse för vår k. lyriska scen. Lika litet är här lämpligt att ingå på någon karaktäristik af hans sång, än mindre kritik. Den förra kan en hvar utan svårighet komma under fund med, och den senare har alltid lätt låtit sig förstummas, om den någon gång velat uppträda mot en eller annan tillfällig olat, så mycket hellre som den värderade sångarens eget sunda omdöme snart återfört honom på den rätta stråten. Så mycket må dock här sägas, att från en operascen väl näppeligen en mera välljudande och sympatisk stämna med äkta tenorklang låtit höra sig. Härtill kommer äfven, att hr Ödmann äger den oskattbara förmågan att i sin sång få fram texten så klart och tydligt, att ej en stafvelse går förlorad. Nämna vi därjämte, att också hans spel under de senare åren vunnit betydligt i uttrycksfullhet och karaktäriseringsförmåga, så måste erkännas, att den hyllning, som med all säkerhet kommer hr Ödmann till del, då han om måndag firar 25:te årsdagen af sin debut på k. operan som Tamino i »Trollflöjten», kan anses som i allo välförtjänt. Naturligtvis blir det också vid detta jubileum damerna, som komma att ägna honom den varmaste hyllningen. Men många af »det otäcka könet» instämma nog ock af hjärtat i densamma. Och säkert önska alla, att hr Ödmann ännu länge måtte kunna stå som en fullt värdig länk i den lysande kedja af tenorer vid vår k. operascen, som inom sig i följd räknat Peter Sällström, Julius Günther, Olof Strandberg och Oscar Arnoldsson.

Någon vidare biografering anse vi likaledes här öfverflödigt, då ju damerna naturligtvis hafva Arvid Ödmann »på sina fem». Och att han ej förgätit dem, eller att deras beundran för honom ej varit förgäfvad, därpå ha de bevis i hr Ö:segen handskrifvelse här bredvid.

För öfrigt hänvisa vi till bilderna, som allesamman äro tagna efter fotografier från kapten Gösta Flormans välbekanta atelier.

TAMINO I »TROLLFLÖJTEN» 18¹⁴/₂73.

DEBUT.

FERNANDO I »LEONORA» 18³⁰/₁78.DON JOSÉ I »CARMEN» 18²²/₃78.ROMEO I »ROMEO O. JULIA» 18¹⁹/₁₁84.LOHENGRIN 18⁵/₁₀85.GERALD I »LAKMÉ» 18¹⁵/₁90.OTELLO 18²⁷/₅90.FRA DIAVOLO 18²³/₁93.PROFETEN 18²²/₄93.DES GRIEUX I »MANON» 18¹⁸/₁96.

Arvid Ödman,
i några af hans hufvuduppgifter, med datum för första uppträdandet.

Skaldernas kvinnor.

Små studier för Idun

af Emil Linders.

IV.

Johan Ludvig Runeberg.

Det existerar en uppenbar andlig frändskap mellan den skald, som bar namnet Johan Ludvig Runeberg, och hans äldre landsman Franzén. Båda ha besjungit den oskyldiga kärleken och kvinnorna, men Runeberg har dessutom fått ge sitt land och vårt mästerverken *Fänriks Ståls sägner*, *Ålg-skyttarna*, *Hanna*, *Nadeschda* och *Kung Fjalar*.

I dessa dikter, särskildt ifråga om sångerna om Finlands sista strid, få kvinnorna träda i bakgrunden för andra diktföremål; i skaldens *Lyriska dikter* och dem som han sammanfört under titeln *Idyll och epigram* är det dock kvinnor och kärlek, som hans sång gäller. I dem är Runeberg samme älskvärde sångare som Franzén, skalden, som berättar hvad:

»Gossen sade till sin flicka,»

och som är de unga tärnornas förtrogne. Från hans lyra klingar ungmöns fråga:

»O min älskling, säg, hvar är du, icke spord och icke känd, saknad blott och väntad blott?»

Och han låter *Den sjuttonåriga rannsaka* sitt hjärta:

»Hvad önskar jag, hvad vill jag, hvad tänker jag uppå?»

Suomis fägring har lärt de finska kvinnorna att älska, men på samma gång ha de mörka skogarna och de öde moarne gjort deras kärlek vemodig. Flickan önskar:

»Hjärta, hjärta, hade jag dig framför mig, låge du, oroliga, i min hand, o, då skulle hastigt min omsorg bringa dig lugnet!»

Men det skälfvande hjärtat, det är

»blott för honom blottadt, som oupphörligt rubbar din (dess) börda.»

Ofta skildrar likväl Runeberg en kärlek, som sorgen och vemodet ännu ej ha nått, såsom när han i *Hanna* ger oss den oändligt enkla sagan om den unga prästdotterns kärlek. Eller som när han i *Nadeschda* täljer historien om en fager slafvinna, »jagad af tvänne furstefalkar».

Men han älskar kanske mest att måla denna nordiska »sorg i rosenrödt»; han ber skogens gröna lunder sörja Kandals dotter, och han låter *Torp flickan* önska:

»Jag velat lefva tusen år, att honom sörja få.»

Ibland få kvinnorna i hans dikter föra självskhetens och den egna nyttans talan, såsom när den gamla Susanna i *Hanna* genom den gifvande jordens rikedomar, eller när bonden Pavos hustru i glädjen öfver den räddade skörden glömmmer grannens förfrusna åker. De flesta af Runebergs kvinnor tänka dock som flickan i *Molnets broder*:

»Mer än lefva fann jag var att älska, mer än älska är att dö som denne!»

I det nationalepos, som skalden ägnat minnet af sina finska hjältar, förekommer knappast mer än en enda kvinnogestalt,

bilden af Lotta Svärd, den präktiga marketerskan, om hvilken det heter:

»och något tälte hon skrattas åt, men mera hedras ändå,»

och som var soldaternas trogna följeslagarinna, därför att

»de käcka gossarnes unga mod, det tyckte hon om att se.»

Utom denna Lotta Svärd, folkets dotter, framskyntar också i sägnerna bilden af en annan kvinna, de tappra bröderna Ramsåys moder, som hvarje kväll tog »god natt» af sina döda hjältar.

Liksom dessa ädla söner af ett ädelt folk aldrig upphörde att lefva för den, som var deras mor, skall också Runeberg alltid vara till genom de sånger, han skänkt Sveas och Auras land!

I vårt romanbibliotek

begynner i dag — sedan fru Elmlads omtyckta berättelse »Mot sin lycka» nu avslutats — en ny följetong:

Justus Hjälms

af

Bernt Lie.

Det har länge varit vår önskan att någon gång mellan de svenska originalberättelserna kunna få inskjuta äfven ett utvaldt prof på vårt broderland Norges moderna diktning, som — med undantag för ett par tre de största mästarnamnen — är allt för litet känd och läst här hemma. Då vi nu förvärfvat öfversättningsrätten till den unge talangfulle författaren Bernt Lies roman med ofvanskripta rubrik, hoppas vi, att våra läsarinor, efter bokens avslutande, skola gifva oss det erkännande, att vårt val varit godt, och att de i *Justus Hjälms stiftat en bekantskap, som gifvit dem både nöje och behållning.*

Redaktionen.

Från Iduns läsekrets.

Herr Redaktör.

Uppmärksamgjord på några uppgifter i nr 1 af Idun för i år, 2:dra sidan, torde det tillåtas mig, för så vidt dessa uppgifter afse min ringa person och verksamhet, få upplysa, att den af mig upprättade skolan, numera Palmgrenska samskolan, aldrig burit namnet »Praktiska arbetsskolan för ungdom», utan *Praktiska arbetsskolan för barn och ungdom*, samt vidare att begynnelsebokstäfverna till mina förnamn aldrig varit K. L., utan K. E.

Öfrigt i artikeln öfver mig och min skola skulle jag saklöst kunna underskrifva, såvida jag ej därigenom gjorde mig saker till ett brott mot den pietet och tacksamhet, som jag är skyldig äfven andra personer än de i samma artikel omnämnda. Därför några ord. Uppslaget till min skola gjordes sommaren 1876 på sommarstället Lyran, dit arkivarien, dr Otto von Feilitzen, några utländska skolmän och jag blifvit inbjudna af den för allt framåtskridande så varmt intresserade fru Fredrika Linnell. Samtalet där rörde sig huf-

vudsakligast om uppfostran och slutade därmed, att jag, ehuru under stor tvekan, gaf fru Linnell och dr von Feilitzen ett, som den senare uttryckte sig, orubbligt löfte att på hösten samma år upprätta för flickor och gossar en skola, i hvilken kroppsligt arbete obligatoriskt skulle förekomma. *Kroppsligt arbete* för lärjungarna var det program, om hvilket vi förenade oss. Om *samskola* var ej tal, ty det föll af sig själf, ehuru vi icke utbasunerade det, en klokhet af dr von Feilitzen, hvarigenom skolan undvek att inkastas i sådana häftiga diskussioner om samuppfostran, som sex år senare föregingo samskolans införande i Finland.

I följd af ofvan omnämnda löfte organiserade och upprättade jag skolan den 16 oktober 1876. Dr von Feilitzen, nu som alltid lifligt intresserad för allt, som rörde ungdomen, upplät i sin våning, nr 2 Brunkebergstorg, lokal — 2 rum — för skolan. Uppriktigt och med djup tacksamhet bekänner jag, att utan dr von Feilitzens varm-hjärtade och från all självskhet frigjorda deltagande i mina sträfvan, hans snart sagdt dagliga besök i skolan med uppmuntrande ord att »icke släppa taget», »hålla modet uppe», att »icke förtrötta», hade jag aldrig kunnat hålla ut med alla de brydsamheter och bekymmer, som skolan vållade mig. Ännu i dag gömmer jag i kär hägkomst ett besök af honom en dag under mars månad 1877, en i afseende på skolan mer än vanligt bekymmersam dag. När han gått, fann jag följande ord från honom på en liten papperslapp: »Natten är ju aldrig så lång, att icke dess morgon skall randas.»

Här må ej heller förgätas skolans varme vän, grefve Claes Lewenhaupt på Claestorp, hvilken ofta gick mig tillhanda med vänliga råd och anvisningar.

Utom de i artikeln i fråga nämnda personer, hvilka med penningemedel bidro till skolans första utrustning, torde icke böra förgätas grosshandlaren härstädes herr Frans Svanström.

Jag skulle dock, trots detta understöd, för hvilket jag alltid känner mig djupt tacksam, redan första året af brist på medel nödgats upphöra med skolan, om icke landshöfdingen grefve Erik Sparre på ett lika oegennyttigt som fint sätt erbjudit och gifvit mig ett räntefritt lån på några tusen kronor.

Af ofvanstående torde af sig själf framgå, att uppgiften om mitt »engagement» vid samt »öfvertagande» af min egen skola icke är riktigt.

Ödmjukligen

K. E. Palmgren.

Stockholm den 6 februari 1898.

Åter några ord om kvinnan och landtbruket.

Bland de ämnen som Idun med sitt rika, mångsidiga innehåll behandlat, hafva åtskilliga förekommit, som för mig haft ett särskildt intresse, isynnerhet då de, som detta, berört något nytt arbetsfält för den af eget arbete beroende, eller åtminstone delvis beroende, och med så oändligt stor konkurrens på nära nog alla områden kämpande kvinnan. Själft utan förmåga att klart och ledigt uttrycka mina tankar, vill jag inte försöka yttra mig i saken, endast uttala min varma, innerliga önskan, att någon af Iduns många prenumeranter, som äga pennan i sin makt, ville upptaga det af »Bien» så väl inledda ämnet till en allmän diskussion, för att därvid från flere sidor belysa saken ifråga. Mig har denna lifsuppgift, allt sedan jag för några år sedan, med ett mindre kapital af tjugu tusen kr., såg mig

nödsakad försörja mina små barn och mig själf, förefallit som den i alla afseenden mest önskvärda. Mot flere sakkunniga mäns inrådan ville och kunde jag likväl ej våga något för en kvinna ännu så nytt och oförsökt. Hellre valde jag då en af dessa nötta banor, som alltid äro tillgängliga, men där konkurrensen också just därför är så stor. Det är dock denna man vid landtbruk minst är utsatt för, ja nära nog helt oberoende af, och så det ojämförligt angenämare i arbete förenadt med friluftslif. — Det är tre punkter jag skulle vilja påpeka:

Kan en kvinna sätta sig i behörig respekt hos de manliga tjänarne?

Kan hon hafva öfverinseende öfver vidsträcktare områden af skog o. s. v.? samt

Kan hon förestå köp af egendom själf?

Jag slutar med att upprepa de orden, att hvad som kan lyckas för en energisk, omtänksam man, det kan nog äfven lyckas för en kvinna med samma egenskaper.

Ann Lovis.

Ur notisboken.

Sveriges kvinnliga fredsförening har nu konstituerats och valt en interimstyrelse, bestående af fruarna Natalia Frölander, Hanna Theorell och Emilia Broomé. Stadgar antogs och vid tillfället antecknade sig 22 personer som medlemmar af föreningen.

Föreningen, som består af aktiva och passiva medlemmar, arbetar tills vidare på fyra sektioner, en för pressen, en för skönlitteraturen, en för pedagogiska frågor och en för ekonomien.

Ett kvinnligt examensrekord. För några dagar sedan aflades i Upsala filosofisk licentiatexamen af icke mindre än fyra damer, något i våra universitets examenshistoria hittills allenastående. De nya kvinnliga licentierna — fröknarna Anna Ahlström, Stockh., Lydia Wahlström, Vestm., Gurli Rosander och Astrid Cleve, Stockh., — ägnades en riklig blomsterhyllning.

Skall fröken Eschelsson bli professor? Juridiska fakulteten i Upsala har föreslagit docenten Elsa Eschelsson att uppehålla den efter prof. Nordling lediga professuren i civilrätt. Mindre akademiska konsistoriet har dock på anförda skäl icke ansett sig kunna tillstyrka detta förslag.

Ännu en kvinnlig högskolelärare. Fil. lic. fröken Astrid Cleve har förordnats att under innevarande termin föreläsa i kemi vid Stockholms högskola.

Död på sin post. Ett dödsfall, ägnadt att väcka det djupaste deltagande, inträffade här om dagen i Upsala, i det att operationssköterskan vid Akad. sjukhuset Esther Andersson då afled i blodförgiftning, som hon ådragit sig under sin tjänstgöring. Fröken Andersson, som vid sin bortgång var endast 26 år gammal, hade genomgått sjuksköterskekursen vid Sofiahemmet med de högsta vitsord. Efter förordnanden å olika sjukhus anställdes hon som första sköterska på operationssalen vid Akad. sjukhuset 1897.

Med rik begåfning förenade hon ett varmt intresse för sitt kall och en mindre vanlig arbetsförmåga. Så utrustad, var hon ock särdeles väl lämpad för den ansvarsfulla och ansträngande plats, på hvilken hon sattes att verka och där hon nu stupat på sin post, sörjd af många och mycket saknad af i främsta rummet sjukhusets läkare.

Svensk konstnärinna i Ryssland. Den bekanta porträttmålaren fröken Elisabeth Keyser, som några månader vistats i Finland, har genom rekommendationer därifrån erhållit det hedrande uppdraget att måla ett porträtt af prinsessan af Oldenburg, född prinsessa af Leuchtenberg, kusin till tsar Alexander III samt drottning Sofia. Fröken Keyser befinner sig redan i Petersburg för porträttets utförande.

Den unga svenska författarinnan fröken Elsa Lindberg, välkänd för vår publik genom många bidrag i Iduns spalter, uppehåller sig för närvarande i Helsingfors. Svenska teatern därstädes har, nu af henne till speling antagit en komedi i en akt med titeln *Läxor*.

En finsk kvinnokongress. Finsk kvinnoförening höll nyligen möte i Helsingfors, där såväl centralföreningen som filialerna i landsor-

ten voro representerade. Ett dylikt gemensamt möte ägde rum för sex år sedan, men då räknade föreningen endast 5 filialer, hvaremot nu 12 sådana verka på olika orter.

Mötet öppnades med helsingstal på svenska och finska af centralföreningens ordförande, fröken Alexandra Gripenberg. Därefter hölls af fru E. Stenius ett föredrag öfver ämnet. »Är deltagandet i kvinnosaksarbetet en rättighet eller en skyldighet för oss kvinnor?» Under mötesdagens förekom vidare diskussion öfver åtskilliga frågor, hvilka bevisa, att Finsk kvinnoförening verkar efter ett mångsidigt och praktiskt program.

Teater och musik.

Kungl. operan har återupptagit Mozarts odödliga opera »Don Juan» med hr Forsell i titelpartiet. Till denna föreställning, som skulle äga rum på onsdagen innevarande vecka, få vi återkomma i nästa nummer.

Vasateatern. Scenrepetitionerna på Ibsens »Kungsämnena» ha nu tagit sin början. Stycket är ämnadt att uppföras för första gången under förra hälften af mars, och premiären kommer att äga sitt särskilda intresse såsom recett för hr Emil Hillberg, hvilken då firar sitt 25 årsjubileum som skådespelare. Hr Hillberg skall i stycket utföra biskop Nicolas' roll.

Den tredje och sista Borwick-konserten i Musikiska akademien förliden lördag var en ny triumf för den gedigne konstnären och hans eminenta talang. Till sista plats, ja, ända upp på tribunen hade en entusiastisk publik packat sig, hvilken med stigande förtjusning hälsade hvarje nytt nummer af det allt igenom värderika programmet. Efter Bachs »Italienska konsert», som fick den stilnaste tolkning, följde kvällens pièce de résistance i Beethovens sonat III C-moll, hvars klassiska skönhet ställdes fram i fullgjuten glans genom ett tekniskt aldrig svikande, i hvarje skiftning innerligt förstående spel. Chopin och Schumann tolkades därefter med samma och dock ständigt nya, inträngande fina medkänsla, och bravurmässigheten fick en glänsande, men icke braskande tribut i Schubert-Liszts »Soirée de Vienne» och »Erlkönig».

Den villige konsertgäfvaren spelade därtill utanför programmet ej mindre än fyra stycken, Chopins étude i gess, en étude af Rubinstein, en gavott af Sains-Saëns samt slutligen Schumanns »Aufschwung», därmed frikostigt kvitterande den ovanligt varma hyllning, som denna gång från publiken i sanning riktades åt förtjänt håll: en fiärdfri, gedigen och fin konstnärspersonlighet!

Andreas Halléns konsert i går torsdag kunna vi först i nästa nummer omnämna.

Förestående konserter. Om Ragnar Grevillius' konsert i afton påminna vi än en gång.

— Violinisten Willy Burmester gifver instundande måndag den 14 dennes konsert i Musikiska akademien med biträde af pianisten Moritz Mayer-Mahr.

Gökungen i boet.

Kommererådet Falks villa ligger solbelyst på en enslig holme i yttersta skären. Rikedomen och skönhetssinnet hafva förvandlat den vilda skogen till en ordnad park, med blomsterrabatter, springbrunnar och små inbjudande paviljonger. Karaktärsbyggnaden, som reser sig på holmens midt, är ock ett litet konstverk i arkitektur. Ner för trappan, huggen i granit, stiger husfrun, högre och vacker, i den omgäfvande trädgården. I handen bär hon en trädgårdssax och en korg och hon går för att skära rosor till en bukett till middagsbordet. Med van hand böjer hon undan grenarna, och utan att rispa de hvita, små händerna på deras hvassa törnen, beröfvar hon dem deras skönaste blommor. Så har hon ock i hvardagslivet undgått sorgens och ofridens törnen.

Redan ligga i korgen röda och hvita rosor, och med välbehag för hon den mot ansiktet, begärligt insupande deras doft. Då nås hennes öra af glada barnröster och från stranden höres ett plaskande ljud. Hon böjer sig nedanom trädgrenarna och ser crocket-planen och två små flickor, iklädda endast lintygen, plaska i vattnet mellan stenarna på stranden.

»Gärda och Anni,» ropar hon till dem, »förkylen eder ej tunnklädda, utan helt och hållet i vattnet med eder, små simfåglar!» Hon läm-

nar trädgården, höjer läset på porten mot parken, och skyndar därigenom till stranden för att se till flickorna under simningen. På gungplanen under strandbjörkarna ställer hon korgen och sätter sig ner för att ordna buketter. Flickorna springa nu på nytt ut i vattnet, hand i hand, och värmande leka solstrålarna kring de nakna, mjuka barnkropparna. Den ena är bländhvit och spenslig och hufvudet är betäckt med lingult, lockigt hår; den andra är brun och bastant, med rikt, svart hår hängande upplöst nedåt ryggen. Det är kommerserådet Falks enda dotter Gärda och hennes lekkamrat Anni, en vilsen fågel, till hälften en tatarunge, godhetsfullt upptagen af Falks som leksyster åt deras blödgda Gärda. Med förtjusning betraktar dem modern, och medan hon skickligt ordnar rosorna i buketten, tillropar hon emellanåt varnande ord åt de bullersamma små tioåringarna i vattnet. »Röda och hvita rosor,» tänker hon, »det är den mörkas och den ljusas färger! Mätte lifsläng, trofast vänskap sluta mina flickor så fast tillsammans, som jag binder dessa rosor i buketter!»

Med skallrande tänder, men strålande af förtjusning, springa flickorna upp ur vattnet, som nu i otaliga små bäckar rinner af dem, hvar och en efterlämnande en matt fåra i huden. I solgasset på gröngräset kläda de hastigt på sig och springa sedan i kapp upp till villan. Kommererådinnan lämnar ock crocket-planen för att i tid hinna möta sin man vid hans hemkomst från staden. Men små vågor, som kila in mellan strandstenarna, förtälja ännu för nyfikna, försenade ankningar om de glada barnens lek i deras element — det våta.

Då septemberstjärnorna tändas på fästet och hvita vågor brus mot strandklipporna stör lugnet på holmen, flyttar kommerserådet Falks familj in till sin våning i staden.

Gärdas och Annis vägar skiljas, ty Gärdas skolgång begynner nu på allvar och Anni sättes i folkskolan för att i dess lägre klasser inhämta de första grunderna. Sedan skall hon få genomgå hushållsskola för att utbildas till en dugande medlem af det stånd hon tillhör. Under fristunderna leka de dock tillsammans med bror Axel som tredje man, lika goda vänner som hittills. Gärdas kvicka tankar uppfatta snabbt också lekkamratens läxor och tillsammans arbeta de sig igenom svårigheter, som möta. Svarta ögon le mot de blå och i skydd af goda föräldrar förflyter barndomstiden lugnt och gladt.

Efter slutad pensionskurs lämnar Gärda hemmet för att i hufvudstaden, under skickliga lärares ledning, fullborda sina studier. Bittert känner hon skilsmässan från föräldrarna och bror Axel, tung kännes saknaden efter Anni. Gärda förstår ej den underliga förändring, som försiggått med leksystemen, sedan hennes resa till hufvudstaden beslöts. Något hemlighetsfullt har hvilat öfver Anni, och stundom har Gärda uppfångat en hvass blick ur de stora, svarta ögonen. Anni är ock nere vid stationen för att bära Gärdas handeffekter, och vid afskedet trycker Gärda varmt hennes hand. Annis ögonlock äro sänkta så, att de långa ögonfransarna nästan hvilat mot kinden, och hufvudduken har hon dragen långt fram. Hennes hand darrar och Gärda är förvissad om, att något nu grumlat deras vänskapsförhållande.

Då taget satt sig i gång och Gärda blifvit ensam, drager hon det blå förhänget för gaslampen och sätter sig i hörnet af soffan med fötterna dragna upp under sig. Så hade de förr brukat sitta hon och Anni då de voro små, och i skymningen berättat för hvarandra roliga skohistorier, men hvad hade väl nu förändrat Anni? Om hon också blott var tjänarinna i hemmet, hade dock alla bemött henne som en medlem af familjen, just för den vänskap, som rådde emellan flickorna, och annorlunda kunde väl Anni ej tänka sig sin framtid, hon, som redan genom sin börd hade sitt bestämda kall. Men tänk om Anni känt afund! Tänk om hon ändå hade jämfört deras framtidsutsikter, om hon nu velat vara i Gärdas ställe? Nej, det är omöjligt, huru kunde det komma i fråga? Sedan Anni upptogs af Falks, hade det ju varit så bestämdt, och allt hade hittills gått så bra, och Anni borde ju vara tacksam för den uppfostran hon fått.

Men tänk, om saken ändå vore så? Emot denna tanke strider Gärda som mot ett spöke, och den förjagar sömnen ur hennes ögon. Hon sitter timal och stirrar framför sig, och hon tycker sig se outgrundliga svarta ögon stirra

Väggohyra, Mal och Bakterier utrotas af Aktiebolaget Desinfection

i rum, fartyg o. bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler. Rikstel. 34. — Kontor: 11 A. Vestra Trädgårdsg. 11 A. — Allm. Tel. 7494.

finnas å de flesta apotek, pärfymaffärer och hos hrr handlande. Parförsäljning för Sverige hos Stockholm, Bendix, Josephson & C:o, 11 Regebruggsgatan.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur nya preparat för tändernas vård:

CAKES

Fullt jämförbara med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHUMACHER Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

emot sig från andra soffhörnet. Än äro de drömmande, djupa och frågande, än blixtrande som zigenerskans. Slutligen blir Gärda rädd, och med en suck af lättnad ser hon de andra passage-rarna vakna, då konduktören släcker gasen. Naturliga skräckbilder och oroliga föreställningar vika för de intryck, som dagen medför, och då hufvudstadens torn synas, förefaller allt som tomma inbillningar. Allt skall nog vara som förr, då Gärda återvänder hem.

Ömt emottages hon af nära släktingar vid stationen, och i föräldrarnes ställe vaka de öfver hennes studier och nöjen under terminen.

Med svalorna återvänder ock Gärda till sommarferien och hemmet. Hon finner dock ej där sin forna glada lekkamrat, ty Anni har förvärdats till en stel, inbunden flicka, som mekaniskt utför sina arbeten och ej vill påminna sig, att hon varit annorlunda. Detta ger hennes utseende något höguret, aristokratiskt, och hennes sydlandska skönhet framstår än mer. Då hon går omkring med brickorna och serverar kommerserådets gäster, följes hon af de unga männens beundrande blickar. Hon känner sig då nöjd, höjer ögonlocken för att visa, att äfven hon har ögon som duga, fast hon är en simpel tjänarinna och fröken Gärda ur puppan utvecklats till en dam af värld. — Mången gör jämförelser mellan dessa flickor. Den ena är mörk, ståtlig och lockande som natten, den andra ljus som dagen, öppen, oskuldsfull, men också strålände skön. Det är den röda och den hvita rosen, framsprungna ur skilda rötter, men af odlaren vårdade i bredd.

Också kommerserådninnan har gjort sina iakttagelser och funnit, att dåligt sällskap ingjutit tankar i Annis själ, dem hon fåfängt med sitt inflytande försökt motarbeta. En gång har hon ock hört en främmande i domestikrummet säga: »Kommerserådet är så rik och hade nog kunnat bestå också dig en sådan uppöstran som sin egen dotter, men han vågar ej, ty du kunde då komma att stå i vägen för henne.»

Fostermodern minnes blixten dessa ord framkallat ur Annis ögon, och sorgsen ser hon Annis väg leda bort ur den bana, dit hon kärleksfullt tänkt styra den.

Snart lämnar också Anni detta skyddande hem, ty lifvet därute lockar, dess brusande hvita vågor sjunga så frestande melodier. Lusten där-efter står ej att kväfva, och följd af fosterföräldrarnes välsignelser, som en kär vän begråter af Gärda, träder Anni öfver hemmets tröskel ut i vida villande världen. Stackars vilna fågel, hvar skall du finna ett fäste?

* * *

Är förgå. Gärda, nu en lycklig hustru i eget hem, är med sin man och lilla dotter på julbesök hos föräldrarna. Hennes ende bror, Axel, har ock kommit för att efter studierna och ett gladt kamratlif hvila ut i hemmet. Han är faders stolthet, moderns hopp, och syster Gärda ser alltid kärleksfullt upp till honom.

Julljusen tändas. Julefrid hägnar det lyckliga hemmet. Lillans glada upptåg kring granen leda Gärdas tankar tillbaka till egna barndomsdagar. Då var det två par glada flickögon, som återkastade glansen från ljusen, det ena paret mörka, det andra ljusa. Då var det två jublande flickungar, som lekte nappatag med bror Axel. Nu var den ena borta. Hvar? Ute i världsvimlet hade hon snart försvunnit ur vännernas synkrets. Onda rykten hade gått, men ingenting hade man med säkerhet fått reda på om hennes öden. Hade hon af sin lust efter frihet dragits ner i djupet, eller hade väl en starkare hand räckt henne till räddning, då det gått utför branten?

Lycklig i det närvarande, glömmet Gärda snart igen dessa sorgsna tankar. Lillans fröjd öfver morbror Axel som julbock smittar alla, och vid godnattkyssen, som växlas, tackar man Gud för ännu en lugn, lycklig julkväll i gamla hemmet.

Julmorgonen ligga morbror Axel och lillan längre än de andra. Syster Gärda står beredvilligt till tjänst, då brodern behöfver något ur sin koffert i tamburen. Hon får nyckeln, öppnar låset — söker, men finner ej det begärda. Vid omflyttningen af böckerna faller ett fotografkort ur en af dem. Hon tager upp det och ser på det. Bilden fånglar henne, hon igenkänner de mörka, strålände ögonen, ansiktet.

Det är Anni, leksystemen. Skön är hon, men djärft utmanande klädd. Ansiktet bär prägeln af det lif hon fört, det är kännetecknet på kvinnan från kaféerna, från de glada lagen. Nu har Gärda funnit svaret på de förfrågningar man gjort om vännen, hon läser hennes sorgliga lefnadssaga från bilden hon funnit.

Bittert känner hon smärtan af såret denna upptäckt skurit i hennes hjärta. Tron på en älskad broder, högaktningen för honom har knäckts. Barndomsvännen har, som en ond genius, trätt emellan dem. — Steg höras i salen och lillans glada skratt. Det är mormor, som med henne kommer för att uppsöka Gärda.

Hastigt kastar hon bilden i den flammade brasan och stänger kofferten. Mormor skall ingenting få veta om detta sorgliga intermezzo. Hennes julfröjd skall ej grumlas, de hvita stråen i hennes vackra hår skola ej ökas genom denna sorg. Nej, må hon ännu tro på sin son, må hon tro på det goda i lifvet som hittills. Kanske skall sonen i en framtid, då ungdomsruset är öfver, förverkliga de förhoppningar, som ställts på honom! Kanske skall den allsmäktige af nåd höra Gärdas förböner och leda barndomsvännen i ett rätt spår!

Salsdörren öppnas och mormor kommer ut, följd af lillan, som rosenkindad, öfverlycklig med sin nya docka på armen kommer för att hälsa mamma Gärda godmorgon. Gärda lyfter upp lillan, kysser hennes ögon, kinder och panna, böjer sitt ansikte djupt ned öfver de guldgula lockarna och säger: »Godmorgon, min gulds katt, min rosenkind, allas vår goda ängel!»

Fru Sissi.

Innehållsförteckning:

Charlotte Peterson; af L. S. (Med porträtt.) — O, hvar för blef det så? Dikt af *Sigfrid Swan*. — Barnsängsviser; af N-a — Ett tack för blommor; af Adi. — Arvid Ödmann. (Med 11 porträtt och en autograf) — Skaldernas kvinnor; små studier för Idun af *Emil Linders* IV: Johan Ludvig Runeberg. — I vårt romanbibliotek. — Från Iduns läsekrets. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Gökungen i boet; af *Fru Sissi*. — Tidfördrif.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Vårt lif det är en strid, vår jord en jämmerdal,
En plats för oro, sorg och många kval;
Men fattigdom och nöd en småsak äro blott
Emot den gräslighet, som fallit på min lott.
Så stycka nu hans namn, hvars heder styckad är,
Dess bitar foga hop till svar på detta här:

Hvad böra brödrafolk i alla skiften hålla?
Hvem är, som kan en man båd sorg och glädje välla?
Hvad säger man till barn, som näsan petar i?
Hvad får en mönsterfru mot mannen aldrig bli?
Hvad tager domaren af vittnet, som han kallar?
Hvad går en visa i, när sången kraftigt skallar?
Hvad riktar skepparn på, när stormen rasar svårt?
Hvad är det man »tar in», ifall det blåser hårdt?
Hvad kunde Höder ej? Hvad kallar du din broder?
Hvad är din syster, när hon bannas af sin moder?
Hvad är vid juletid rätt vanligt att få se?

Hvad kan en skräddare? Hvad gör urmakare?
Hvad kalla engelsmän champagne, som ej är söt?
Hvad kallas jordmän, som att gå i är för blöt?
Hvem är, om hon är god, bra att till barndop be?
Hvad finns det uti luft, som du dock ej kan se?
Hvad gör en narr ibland af sina fäders ära?
Nämn mig en nornas namn uti vår gudelära!
Hvad har en adelsman ibland framför sitt namn?
Och hvad är det att ta' en älskad vän i famn?

Nu frågar jag ej mer; du gåtan gissat redan.
Vill Idun ta den in, du får en bättre sedan.
G. Å.

Charad.

Mitt tredje ses ofta i rullar, ej stora,
Det finnes i Ystad, Neapel och Mora;
Det bruden kan pryda,
Det saknad kan tyda
Vid grafvarnes rand.
Det händer ibland
Mitt tredje mitt andra omsluter.
Mitt första nog ingen förskjuter,
Som tycker om vänskap af finaste slag;
På Norrbro man ser det hvarenda-ste dag.
Mitt första det sällan plår fela
Att bära mitt hela.
Moster Emma.

Palindrom.

Ordet rättfram:
Se, upprorsfanan
Fladdrar för vinden!
Säg mig hur är den?

Om du det gissar,
Har du just ordet,
Som man har tänkt sig.

Ordet omvänt:

Handen som förer
Fanen, tycks vara
Stark, men skall slappna,
Om uti striden
Bärarn, i handling,
Täljer dig ordet.

Sibylla.

Rebus.

6 4

Coo Tiii ee 1897.

Moster Lisa.

Triangel-aritmogryf.

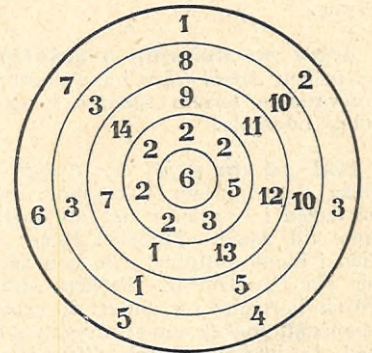
1	2	3	4	5
2	6	7	5	
3	7	8		
4	5			
5				

1) djur, 2) flod, 3) fågel, 4) pronomen, 5) bokstaf.

Ringåta.

Följande ord och stafvelser, rätt ordnade, bilda en fyrradig vers af svensk skald.
Det, som, sträng, strör, till, rad, en, hop, för, par, gyller, ett, är, en, äng, blomma, hvad, ifrån, strå, som, le, rad, är, ton, från, skilda, frön, en, som, som, äng, till, toppar, från, sträng, rim, till.

Radie-aritmogryf.

Orden beteckna:]

1, 8, 9, 2, 6 = tillfällig hviloplats,
2, 10, 11, 2, 6 = kvinnonamn,
3, 10, 12, 5, 6 = mansnamn,
4, 5, 13, 3, 6 = afkomling af Sem,
5, 1, 1, 2, 6 = flod i Tyskland,
6, 3, 7, 2, 6 = del af ett fartyg,
7, 3, 14, 2, 6 = stad i Storbri-tannien.

Äro orden riktigt lösta, bilda siffrorna i den yttre cirkeln ett mansnamn.
Moster Lisa.

Lösningar.

Charaden: Ju-ris-dok-tor.
Anagrammet: saft, tafs, staf, fast.
Sifferlogogryfen: Karlsbader: Skara, kar, arab, Karl, Sala Edla, Klara, Aras.
Mosaiken: TELL.
See kvinnonamn: Lovisa: Lotten, Olivia, Vendla, Ingrid, Sophia, Aurora.

Kaffe, patentrostadt och konserveradt i enl. med Professor Liebig's metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: Java, Mokka, Plantage m fl. Fabrikshod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af Dr Setter berg och Ingeniör Landin. Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närnande och billigt. Begär hos er närmaste handl. Kronkaffe och Utställningskaffe.